

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610140 Edeby

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610140 Edeby

Kommun: Forshaga

Områdets totala areal: 24,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägarförhållanden:

Statligt och privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper som ska bevaras i området:

Naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

91E0 - Svämlövskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För Natura 2000-området Edeby är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för naturtypen svämlövskog, som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Prioriterat bevarandevärde i detta område är förekomsten av svämlövskog, vilken uppkommit genom att området under lång tid varit lämnad för fri utveckling genom naturlig störningspåverkan.

Motivering:

Svämlövskogen i Edeby har en omfattning och kvalitet som har få motsvarigheter i regionen. Området är också värdefullt för fågellivet.

Prioriterade åtgärder:

Svämlövskog är beroende av återkommande översvämningar. För att svämlövskogen långsiktigt ska kunna ha gynnsamt bevarandetilstånd är det angeläget att:

- utforma Klarälvens reglering så att svämlövskogen kan översvämmas i en sådan omfattning att

den översvänningspåverkade vegetationen kan behållas,
- i mån av utebliven översvänningspåverkan röja bort växtlighet, fr a gran, som inte ingår i svåmlövskogens naturliga vegetation.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Edeby är beläget på östra stranden av Klarälven nordväst om Edeby. Områdets topografi och vegetation har utvecklats genom Klarälvens naturliga fluktuationer.

Underlaget utgörs därför av älvsediment, avlagrat i karaktäristiska älvvallar.

Under sådana förhållanden har översvänningspräglad gråalsdominerad skog, klassad som svåmlövskog, bildats. Trädvegetationen är koncentrerad till vallarnas krön, medan sänkorna är vattenfyllda eller bevuxna med kärrvegetation. Skogen är urskogsartad med en hög andel död ved, vilken främst har skapats genom självgallring.

Inom beståndet förekommer dock numera också föryngring av gran, som inte är ett naturligt inslag i svåmlövskog. Granens närvaro i miljön visar att översvänningspåverkan i området numera har minskat.

Undervegetationen utgörs av näringskrävande arter med ett buskskikt av hägg, olvon, brakved, skogstry och röda vinbär. Fältskiktet domineras av vitsippa, liljekonvalj, ormbär och ormbunksväxter. I bottenskiktet finns bl. a. kransmossa.

Svåmlövskogen har ett rikt insektsliv, vilket också skapar goda förutsättningar för insektsätande fåglar, t ex den rödlistade arten mindre hackspett.

Klarälven har enligt vattenförvaltningen bedömts ha måttlig ekologisk status (2013).

Anledningen till att statusen inte är god är älvens reglering. Den kemiska statusen bedöms inte uppnå god status på grund av kvicksilverhalten i fisk (2015).

Området är naturreservat. En viktig del i skötseln är att röja bort inväxande gran.

I nordöstra hörnet av reservatet finns en fast fornlämning i form av en hög. Strax öster om den, utanför områdesgränsen, finns fler högar och ett gravfält.

Vad kan påverka negativt

Se under naturtypsredovisningen.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Beslutade föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Edeby. (Länsstyrelsens beslut 2006-06-07). Hela Natura 2000-området omfattas av skydd som naturreservat.
- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- Fåglar är fredade (3 § jaktlagen 1987:259). Fredningen gäller också deras ägg och bon.
- Enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglar, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder.
- Det generella strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken. Utmed Klarälven i anslutning till

bevarandeområdet gäller delvis utökat strandskydd, 200 meter från strandlinjen.

- Myndigheter och kommuner ska enligt 5 kap. 3§ miljöbalken ansvara för att miljö kvalitetsnormer för vatten följs.

-Vattenmyndighetens åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt (enligt Förordning 2004:660 om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön).

Se även om bevarandeåtgärder under naturtypsredovisningen.

Andra viktiga bevarandeåtgärder är att:

* genomföra vattenmyndighetens åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt (enligt Förordning 2004:660 om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön).

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

91E0 - Svämlövskog

Areal: 9,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Svämlövskogar ligger i anslutning till sjöar eller vattendrag på jordar som är väl dränerade vid lågvatten. Skogen översvämmas regelbundet vid högvatten. Det sker en kontinuerlig pålagring av finsediment i samband med översvämningarna. Gråal, klibbal och ask är de vanligaste trädslagen. Buskskiktet består ofta av olika videarter, brakved, olvon och vilda röda vinbär. Fältskiktet innehåller ofta högorter och ormbunkar, men även fattiga startyper förekommer.

Svämlövskogar förekommer i hela landet, från Skåne till Norrbotten. I södra och mellersta Sverige är det dominerande trädslaget klibbal, men ask förekommer ofta. Längre norrut blir det mer gråal. Även om svämlövskogarna finns utspridda över landet, så är arealerna relativt små. Naturvärdena kan trots detta vara höga.

På nationell nivå har svämlövskog nedanför fjällområdet icke gynnsam bevarandestatus.

För att svämlövskogen ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Återkommande översvämningar
- God eller hög ekologisk status för Klarälven
- Avlagringar efter översvämningar som vid lågvatten är väl dränerade
- Kontinuitet av lövträd, främst klibbal, gråal, björk och hägg, med en varierad åldersstruktur och gamla träd
- Ingen påtaglig minskning av populationer av de typiska arterna (t ex mindre hackspett).

Bevarandemål

Svämlövskogen ska vara olikåldrig och domineras av al. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att rikligt med död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsstadier. Vattenståndet ska variera naturligt eller naturliknande och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongsvis ska påverka dynamik och struktur. Typiska arter av fåglar, mossor och kärlväxter ska förekomma (; enstaka, tämligen allmänt respektive tämligen allmänt). Arealen av naturtypen ska vara minst 9,9 hektar.

Negativ påverkan

- Brist på dynamik. Svämlövskog förutsätter påverkan av naturliga processer, fr a översvämning, men också t ex olika väderfenomen. Sådan påverkan är viktig för att åstadkomma den variation inom naturtypen som är en förutsättning för dess värde. Naturtypens växter och djur är anpassade till naturlig dynamik. Om de dynamiska krafterna uteblir kan det få till följd att de ingående arternas habitat försvinner. Brist på översvämningpåverkan är särskilt allvarlig då naturtypen är beroende av sådana och kommer att övergå till annan skog om påverkan av översvämningar upphör. Inväxning av gran är en indikation på en sådan övergång.
- Inväxning av gran och främmande trädslag.
- Betespåverkan från älg och annat vilt kan påverka förhindra förnyring av lövträden. Omfattande trädfällning av bäver kan minska produktionen av grova lövträd.
- Dålig kemisk och ekologisk status i Klarälven
- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer,

men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.

- Exploatering i eller i anslutning till området. Förutom den direkta skadan kan hydrologin påverkas negativt.
- Avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot om lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i området.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet.
- Nya sjukdomar, skadeorganismer och invasiva arter som redan är införda eller har potential att bli ett problem om de införs.

Bevarandeåtgärder

Svämlövskog är en naturtyp som utvecklas och underhålls genom naturliga störningar och är därigenom beroende av återkommande översvämningar. För att svämlövskogen långsiktigt ska kunna ha gynnsamt bevarandetillstånd är det angeläget att:

- utforma Klarälvens reglering så att svämlövskogen kan översvämmas på ett sätt som efterliknar ett naturligt system och i en sådan omfattning att den typiska svämlövskogsvegetationen kan upprätthållas,
- i mån av uteblivna översvämningar röja bort växtlighet, fr a gran, som inte ingår i svämlövskogens naturliga vegetation.

Även stängsling för att skydda lövträdsuppslag mot betespåverkan och vuxna träd från fällning av bäver kan bli nödvändig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara icke gynnsamt på grund av Klarälvens reglering, vilken inte i tillräcklig omfattning efterliknar ett naturligt system för att möjliggöra översvämningspåverkan i tillräcklig omfattning. Svämlövskogen är översvämningspräglad, men nuvarande förhållanden med granföryngringar indikerar att den effekt som översvämningar ska ge på området är för svag.

Utvecklingsmark

I områdets östra kant finns 3,6 hektar utvecklingsmark, varav 2,1 hektar har målklassen svämlövskog och 1,5 ha taiga.

Dokumentation

-Artdatabanken SLU. 2014. Arter & naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013.

-Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bildande av naturreservatet Edeby.

-Länsstyrelsen Värmland. 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610140 Edeby. Fastställd 2006-03-15.

-Länsstyrelsen Värmland. Basinventering inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.

-- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. NV-04493-11. Naturtyp 91E0, Svämlövskog. (<http://www.naturvardsverket.se>)

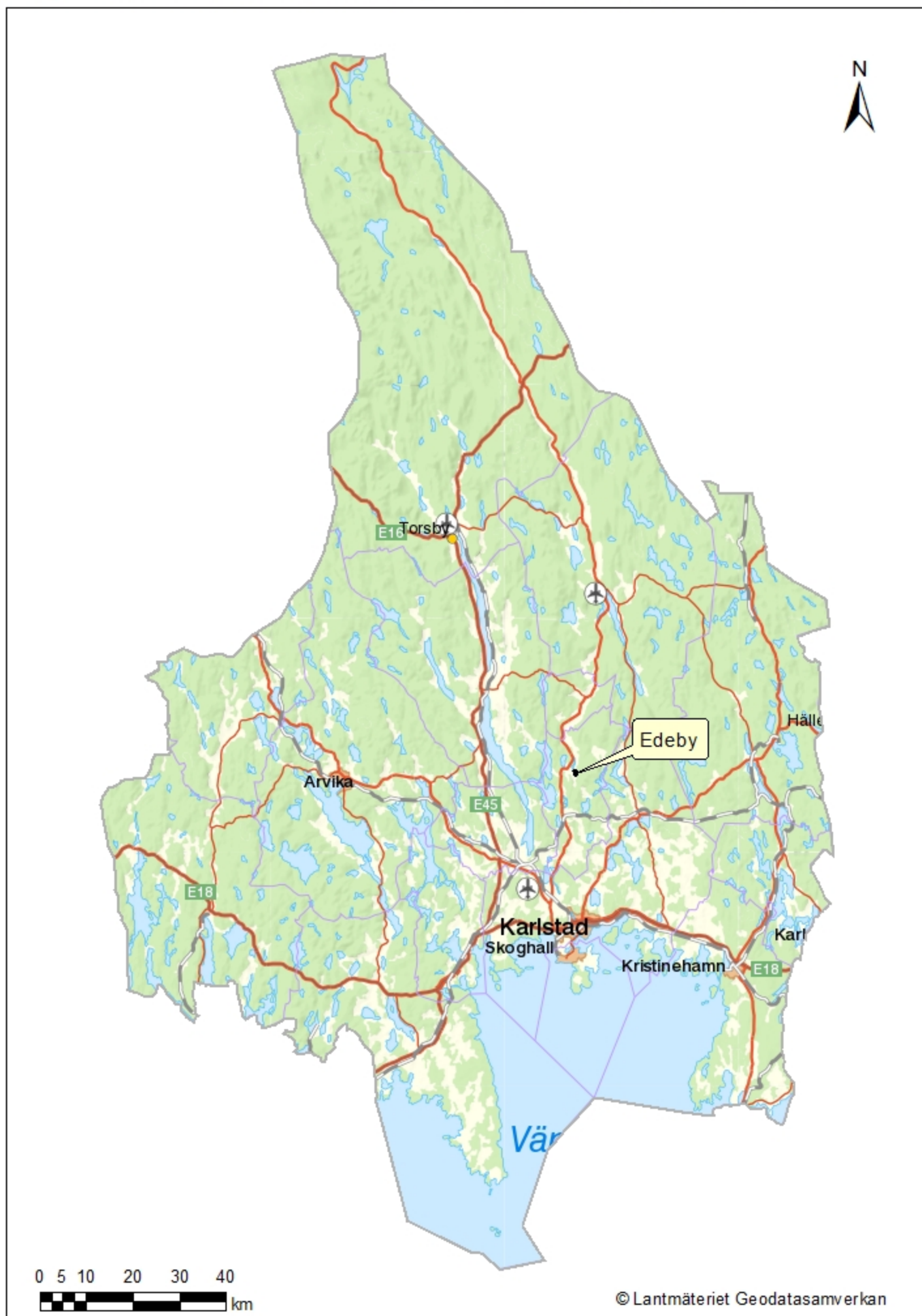
-VISS (Vatteninformationssystem Sverige). <http://www.viss.lansstyrelsen.se/>

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta. (Komplettering till kartans teckenförklaring: Inom respektive Naturtyps-delyta kan finnas begränsningslinjer. De särskiljer olika undergrupper till naturtyperna, men särredovisas inte i kartan.)

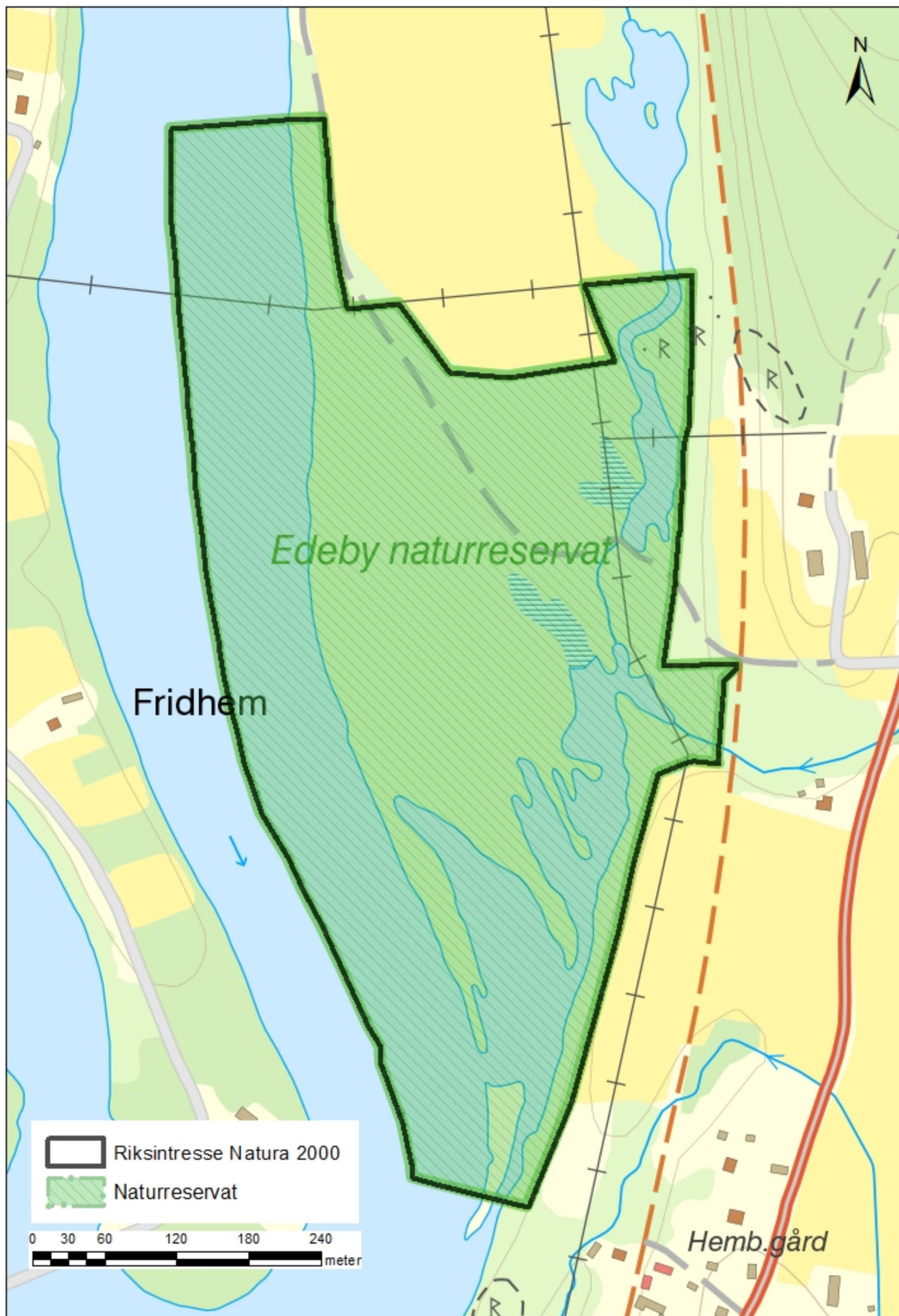
Bilaga 1. Översiktskarta med markering för Natura 2000-området Edeby

0 5 10 20 30 40
km

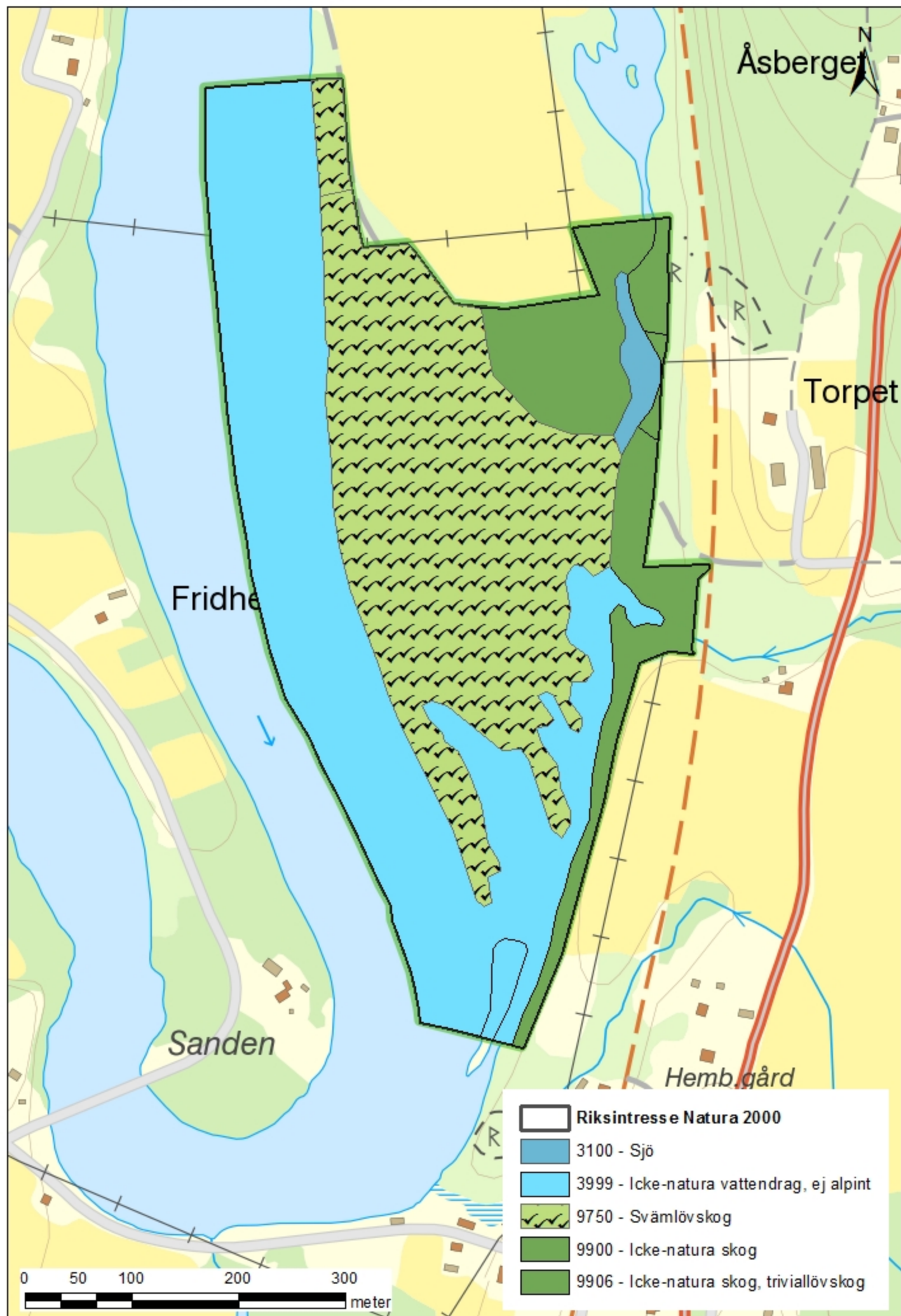
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Edeby

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland